

Produktivitetskommissionen lämnar sitt delbetänkande

Elisabeth Svantesson
Hans Lindblad

2024-04-29

Plan för finanspolitiken

Bekämpa inflationen och stötta utsatta hushåll

Återupprätta arbetslinjen

Strukturreformer för att få upp den låga tillväxten

Produktivitet – vad och varför?

Handlar om effektivitet i produktionen

Avgörande för svensk konkurrenskraft

Avgörande för framtida reallöneökningar, ökat välstånd och ökad levnadsstandard

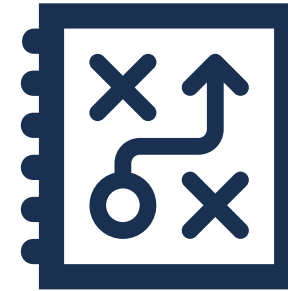

Det behövs produktivitetstillväxt även i offentlig sektor

Kommissionens uppdrag

Analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten

Identifiera hinder mot och möjligheter till att höja produktivitetstillväxten i Sverige

Kommissionen ska vidare

Lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i **näringslivet** och därigenom höja den ekonomiska tillväxten

Identifiera hinder mot och möjligheter till att öka produktiviteten i den **offentliga sektorn** och lämna förslag för att uppnå detta

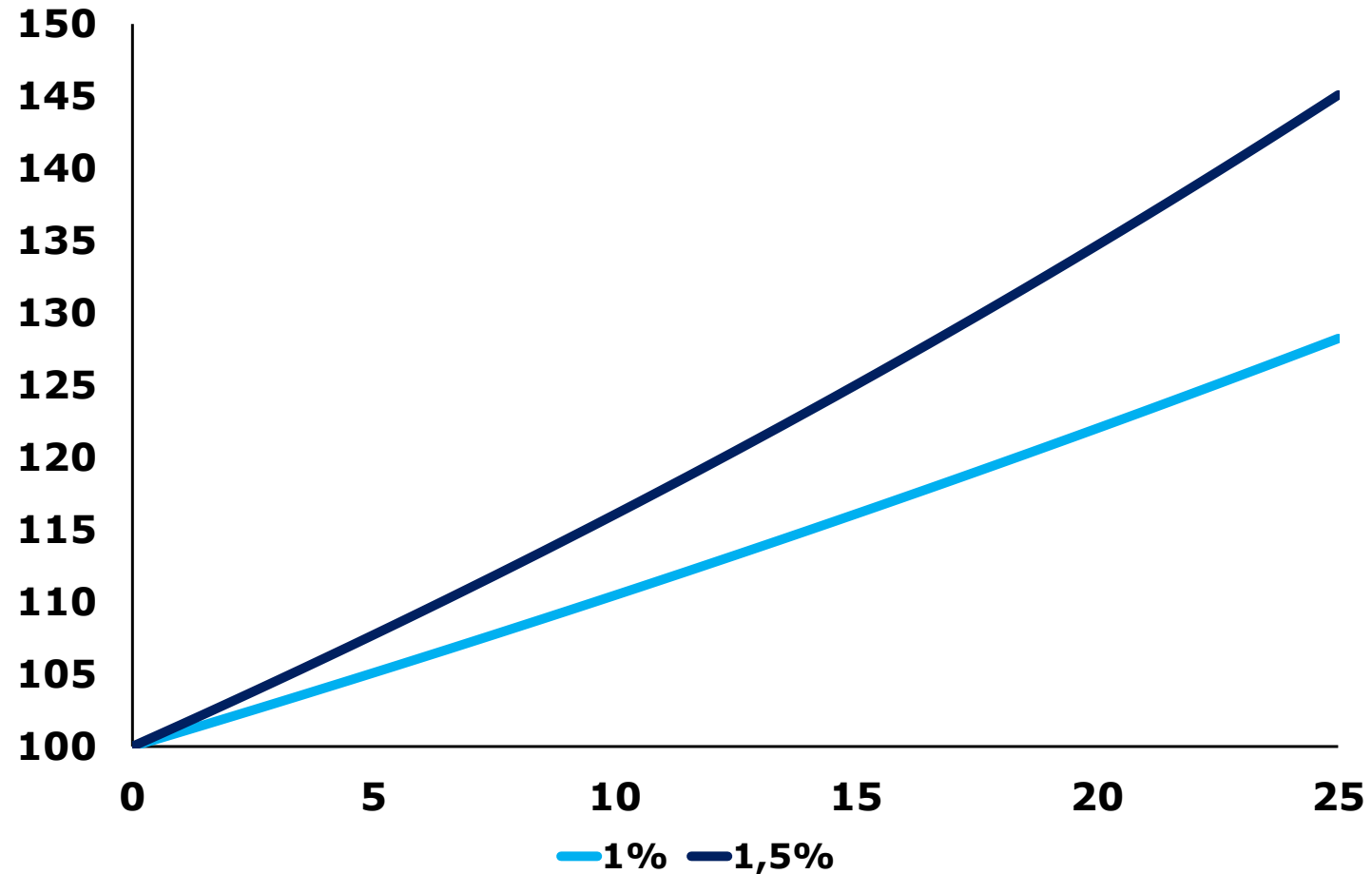
Fritt mandat, kan lämna alla typer av förslag: statens inkomster och utgifter, regelverk, organisation, styrning osv.

Goda möjligheter till ökat välstånd

Hans Lindblad,
Ordförande för Produktivitetskommissionen

Räkneexempel

Inriktning och teman i delbetänkandet

- Produktivitetens drivkrafter
- Sakområden:
 - Regelförenkling och enklare tillståndsprocesser
 - Bostäder och byggande
 - Transportinfrastruktur
 - Delar av utbildningsväsendet
 - Kommunsektorn
 - Vissa aspekter kring produktivitet i offentlig sektor
 - Skattesystemet och dess principer
- Mycket återstår till huvudbetänkandet!

Vad driver produktivitet?

- Produktionen drivs av:
 - Teknisk utveckling och spridning
 - Entreprenörskap
 - Arbetskraftens kompetens och förmåga
 - Kapitalintensitet
 - Kreativ förstörelse
- Men även av institutioner:
 - Regler och tillstånd
 - Rättssäkerhet och äganderätt
 - Institutioner som underlättar omallokering från mindre till mer produktiva företag (inkl. bostadsmarknaden)
 - Konkurrenspolitik

Vad förklarar nedgången?

- **Global trend kräver global förklaring**
 - Minskad kreativ förstörelse t.f.a. låga räntor och regelkrångel
 - Global tendens att teknikspridningen avtagit
 - Ökad andel tjänstebaserad ekonomi
 - Avklingande effekter av globaliseringen och IT-investeringar
 - Ökad osäkerhet efter finanskrisen
 - Ökat inslag av immateriellt kapital
- **Sverigespecifika faktorer, ett axplock:**
 - Sverige har fått inflöde av personer med lägre utbildning
 - Ökad regelbörda och långa tillståndprocesser

Regelgivning och tillståndprocesser

- Regelbördan kostar näringslivet 400 miljarder/år
- Regelgivning bör skärpas
- Låt samhällsnytta få mer framträdande roll
- Säkerställ att regler är proportionerliga
 - Bättre konsekvensanalyser
 - Förenkla, följ upp och utvärdera
 - Ej överimplementering av EU-regler
 - Underlätta företagens myndighetskontakter och uppgiftslämnande
- Tillståndprocesser är ineffektiva
 - Förenkla
 - Myndigheter ska samverka och samordna sig
 - Öka förutsägbarhet
 - Skapa en tillståndsmyndighet

Bostäder och byggande

- Centralt för produktiviteten
- Vid vägs ände: Undantag och undantag från undantagen
- Övergripande översyn, ge samhällsnytta större tyngd
 - Pröva att helt eller delvis avskaffa det kommunala planmonopolet
- Tag avstamp i snabbt inriktningsbeslut:
 - Möjliggör ett enklare och industriellt byggande, inkl. typhus
 - Förbättra tillgången till byggbar mark
 - Säkerställ att statliga byggregler gäller i hela landet
 - Gör vissa hus ”bygglovsfria”
 - Offentliga sektorns arbete behöver bli mer effektivt och ändamålsenligt
 - Inför och värna ett hållbart strandskydd
 - Fri hyressättning i nyproduktion.

Transportinfrastruktur

- Prioritera samhällsekonomiskt lönsamma investeringar
- Fördyring sker främst i planeringen, inte i produktionen
- Förslagets inriktning:
 - Stärk samhällsekonomiska effektiviteten i planeringsprocessen, kräv motivering vid avsteg
 - Nödväntigt att ompröva och avsluta
 - Fokusera på underhåll och reinvesteringar
 - Utvärdera Trafikverkets organisation och förtydliga styrningen
 - Stärk upphandling och utvärdering

Utbildning

- Avgörande för humankapitalet och produktiviteten samt utjämna livschanser
- Fokus hittills: Grund- och gymnasieskola samt högre utbildning
 - Inför mer rättvisa betyg och antagningsregler
 - Ge fler behörighet att läsa vidare
 - Lärosäten ska få ställa särskilda krav
 - Fokus på kvalitet och arbetsmarknadsetablering samt genomströmning vid finansiering och dimensionering
 - Mer tidiga insatser och kortare sommarlov
 - Skärp tillsyn, insyn och utvärdering
 - Stärk lärarna

Offentlig sektor

- Offentlig sektor är viktig regelgivare och tjänsteproducent
- Det finns stor variation i produktionen, vilket indikerar potential till produktivitetshöjning
- Stärk lärande genom tydlig och omfattande benchmarking
- Våga politikutveckla med hjälp av försöksverksamheter
- Mer rationell ekonomisk styrning, bl.a. reformering av riktade statsbidrag.
- Stärk samordningen över sektors- och myndighetsgränser och stärk förmågan att ompröva befintliga utgifter och verksamheter

Skattesystemet

- Öka effektiviteten
- Värna arbete, utbildning och entreprenörskap genom enklare och lägre inkomstskatter
- Se över entreprenörsskatter
- Gör kapitalskatten mer enhetlig
- Öka rörlighet bostadsmarknaden, fasa in ny beskattning av fastigheter
- Fördelningsfrågan kommer vara viktig

Slutord

- De flesta av våra förslag kan genomföras oberoende av varandra
- Det finns dock vinster av att kombinera dem
- Redan små ökningar av produktiviteten skapar med tiden stora välfärdsvinster och högre levnadsstandard

Vad händer nu?

Förslagen i delbetänkandet analyseras av Regeringskansliet.

Vissa förslag kräver att utredningar tillsätts, medan andra kan genomföras i budgeten.

Kommissionens arbete fortsätter. Slutbetänkandet lämnas oktober 2025.

Produktivitetskommissionen lämnar sitt delbetänkande

Elisabeth Svantesson
Hans Lindblad

2024-04-29

